

Vrij beroep – dienstverband

Als laatste vraag vermeldde het formulier van 1958: „Waarom zou U de voorkeur geven: a. zelfstandige uitoefening van het beroep; b. werkzaamheid in dienstverband bij overheid, ziekenfondskliniek of bedrijf?”

Van de 34 Groningse studenten verklaarden 32 zich voor zelfstandige werkzaamheid en 2 voor een ambtelijke praktijkuitoefening. Te Utrecht gaven 94 de voorkeur aan een zelfstandige uitoefening, de overige 8 prefereerden een werkzaamheid in dienstverband, waarbij de voorkeur van de meisjes-studenten bijna gelijkmatig verdeeld was (a. 7 b. 6, 1 „nog geen plan”).

De conclusie moet dan ook luiden dat de praktijkbeoefening als vrij beroep nog steeds de vorm is waarin, althans bij het mannelijke deel van de jongste studentengeneratie, deze zich voorstelt in de toekomst werkzaam te willen zijn.

P. H. BUISMAN

BEROEPSBELANGEN**DE BEHOEFTE AAN TANDARTSEN**

In een vorig nummer konden in het kort enkele conclusies worden vermeld waartoe de commissie-Dalmulder van het Interuniversitair Contactorgaan o.m. met betrekking tot de tandheelkundige opleiding was gekomen. Het lijkt van voldoende belang om daaromtrent meer uitvoerig verslag te doen aangaande de statistische bevindingen, neergelegd in het betreffende rapport van de Commissie voor Statistiek van genoemd contactorgaan, een instelling van de gezamenlijke Nederlandse universiteiten en hogescholen, waarin zowel de colleges van curatoren als de senaten vertegenwoordigd zijn.

Omtrent de onderhavige commissie-Dalmulder zij vermeld, dat deze is samengesteld uit 9 leden; belangrijk voorbereidend werk werd verricht door medewerkers van het C.B.S., van het Centraal Planbureau en door Dr. J. GODEFROY. De resultaten hiervan werden in eerste aanleg voorgelegd aan voor de onderscheidene studierichtingen in het leven geroepen werkgroepen van hoogleraren. Op grond van het daaruit voortgevloede overleg konden de definitieve ramingen worden opgesteld.

Op grond van de betrekkelijke waarde van de over zo lange tijd in de toekomst geprojecteerde verwachtingen omtrent toeloop en behoefte zal de commissie de door haar opgestelde ramingen toetsen aan de ontwikkelingen in de praktijk en om de 2 tot 3 jaar, mede aan de hand van nieuwe, meer verfijnde rekenmethoden, opnieuw rapporteren.

Hoewel het Rapport, onder de titel: „De ontwikkeling van het aantal academici tot 1980 *) het aanbod en de behoefte voor vrijwel alle studierichtingen onder de loupe heeft genomen, is voor ons de bevinding ten aanzien van de tandheelkunde het meest van belang, weshalve de weergave van de waardevolle inhoud hiertoe wordt bepaald.

Hieromtrent treft men de onderstaande beschouwing aan:

De werkkring van tandartsen

In 1957 waren 2350 tandartsen in Nederland werkzaam tegenover 1550 in 1947 en 1030 in 1934. Van de medio 1957 werkenden oefende 94% een praktijk uit, terwijl 6% bestond uit ambtenaren en specialisten.

*) Rapport van de Commissie voor Statistiek van het Interuniversitair Contactorgaan. Uitgave: Uitgeversmaatschappij W. de Haan N.V., Zeist 1959. Prijs f 5,90. 127 blz.

De behoefte aan tandartsen

De behoefte aan tandartsen

Zich beperkend tot de beroepsbeoefenaren jonger dan 68 jaar (men mag aannemen dat de tandartsen op gemiddeld 67-jarige leeftijd hun praktijk neerleggen), kan het aantal tandartsen per 1000 inwoners voor 1957 berekend worden op ongeveer 0,207. Een recente enquête van de F.D.I. vermeldt de dichtheidscijfers voor enige vergelijkbare landen:

West-Duitsland	0,625	Zwitserland	0,500
Noorwegen	0,590	Zweden	0,480
Verenigde Staten	0,560	Canada	0,340
Denemarken	0,500	Engeland	0,300

De nationale dichtheidsverschillen zijn zeer groot. Terwijl men in landen als Denemarken, Zwitserland en Zweden per tandarts ongeveer 2000 inwoners telt, is dit aantal in Nederland meer dan twee maal zo groot. Hierbij dient te worden opgemerkt dat er in de drie genoemde landen momenteel geen sprake is van een tandartsenoverschot. Uitgaande van de veronderstelling dat in die landen een zeker evenwicht bestaat tussen de behoefte aan en het aanbod van tandheelkundige diensten, zou er in ons land vergelijkenderwijze een ernstig tekort aan tandartsen bestaan.

Ter beoordeling van de achterstand die ons land bij de tandheelkundige voorziening thans heeft, kan bovendien worden opgemerkt, dat er in Engeland bij een dichtheid die bijna anderhalf maal zo groot is als die in ons land (0,300 versus 0,200) nog gesproken kan worden van een ernstig tandartsentekort.

In vergelijking met de hiervoren vermelde nationale dichtheidscijfers zij nog vermeld dat het hoogste regionale dichtheidscijfer in ons land, dat van Utrecht, rond 0,350 bedraagt. Van een tandartsenoverschot in deze provincie is geen sprake. Vermeldenswaard is, dat de tandheelkundige gezondheid in deze provincie die van andere provincies verre overtreft. Het percentage „gesaneerden” in de zin die bij de ziekenfondsbehandeling aan dit begrip wordt gegeven, bedroeg hier enkele jaren geleden het dubbele van het landsgemiddelde en wordt thans op plm. 45% van de verzekerden geraamd. Indien men tandheelkundig-technische criteria aanlegt bestaat er niettemin ook in deze provincie een nog zeer grote behoefte aan tandheelkundige hulp.

De vraag dringt zich op of de behoefte aan tandartsen uit objectieve criteria kan worden afgeleid.

Een slechts gering percentage van onze bevolking – om de gedachten te bepalen rond 20% – is tandheelkundig gezond. Voor de gezondmaking ineens van de verwaarloosde gebitten van het andere deel van de bevolking zou een enorme hoeveelheid tandheelkundige arbeid nodig zijn die door het thans aanwezige tandartsencorps, dat ook voor de gezondhouding van de gezonde gebitten heeft zorg te dragen, niet kan worden geleverd. Een enkele jaren geleden verricht onderzoek heeft aangetoond dat met de tandheelkundige gezondmaking van nog niet de helft van onze bevolking (plm. 40%) enkele tientallen jaren gemoeid zullen zijn en dat het corps daarvoor een zeer sterke uitbreiding zou moeten ondergaan. Daarbij werd berekend dat de tandartsendichtheid in ons land in 1980 tot 0,360 gestegen zou moeten zijn. In het algemeen kan worden opgemerkt, dat er bij de nog voortdurend stijgende welvaart een toenemende behoefte aan tandheelkundige verzorging kan worden verwacht. De sterk tot ontwikkeling gebrachte schooltandverzorging draagt daartoe belangrijk bij.

Op grond daarvan en de internationale dichtheidscijfers in aanmerking nemend, is aangenomen dat de tandartsendichtheid zou moeten stijgen tot ongeveer 0,400 in 1980.

De behoefte aan tandartsen

Deze toename wordt verondersteld geleidelijk te verlopen. De aldus berekende behoefte aan tandartsen vermeldt onderstaande tabel.

	Bevolking (× 1000)	Tandartsen- dichtheid	Behoeftte aan tandartsen
1957	10957	0,207	2270
1960	11 516	0,240	2760
1965	12094	0,280	3390
1970	12611	0,320	4050
1975	13 255	0,360	4770
1980	13 854	0,400	5540

De behoefte aan afstuderende tandartsen

Voor de berekening van de behoefte aan afstuderende tandartsen moet, behalve met de uitbreidingsbehoefte zoals deze volgt uit onderstaande tabel, ook rekening worden gehouden met de zgn. vervangingsbehoefte en met een zekere frictie (de emigratie van tandartsen is verwaarloosd). De totale behoefte aan afstuderende tandartsen is als volgt weergegeven:

Behoeftte aan afstuderende tandartsen, per periode

	1950-1960	1960-'65	1965-'70	1970-'75	1975-1980	Totaal
Uitbreiding . . .	600	630	660	720	770	3380
Vervanging . . .	165	180	260	360	405	1370
Frictie	70	75	80	90	95	410
Totaal	835	885	1000	1170	1270	5160

Confrontatie van behoefte en aanbod voor afstuderende tandartsen

De behoefte aan afstuderende tandartsen blijkt in bovenstaande tabel regelmatig te stijgen. In de hierna volgende tabel wordt deze behoefte vergeleken met het op basis van een ongewijzigde studiekeuze der eerstejaars berekende aanbod. Hieruit leert men dat het aanbod in elke periode geringer zou blijven dan de behoefte. Een beeld van de ontwikkeling op lange termijn krijgt men door de cumulatieve cijfers van de betreffende tabel, die als laatste is weergegeven.

Confrontatie van behoefte en aanbod voor afstuderende tandartsen per periode

	1955-1960	1960-'65	1965-'70	1970-'75	1975-1980
Behoeftte	835	885	1000	1170	1270
Aanbod	405	370	495	725	765

Confrontatie van behoefte en aanbod voor afstuderende tandartsen

<i>Cumulatief</i>	1955-'60	1960-'65	1965-'70	1970-'75	1975-1980
Behoeftte	835	1 720	2 720	3 890	5 160
Aanbod	405	775	1 270	1 995	2 760

Bij het verwachte aanbod zou de tandartsendichtheid slechts stijgen tot 0,216 tandartsen per 1000 inwoners in 1970 en tot 0,233 per 1000 in 1980. Deze laatstgenoemde dichtheid blijft onder die welke thans in Engeland wordt aangetroffen, waar nog een ernstig tandartsentekort bestaat.

In het algemeen dient men bij een confrontatie van behoefte en aanbod echter te bedenken, dat het verloop van het aanbod afhankelijk van de behoefte is gesteld, doch dat de studiekeuze in werkelijkheid niet onbeïnvloed zal blijven. Het aanbod van eerstejaars tandheelkundige studenten zou over het gehele tijdvak 1958-1973 relatief het dubbele moeten bedragen van wat het thans is.

BUITENLAND

IN MEMORIAM

1884 - M. F. WATRY - 1959

Begin september bereikte ons het droevige bericht van het overlijden te Brussel van de ook in ons land zo bekende collega Dr. M. F. WATRY, op de leeftijd van vijfenzeventig jaar.

Met hem is een van de laatsten van de oude internationale garde heengegaan, die de vlag van de internationale tandheelkunde vele jaren en in vele landen heeft hooggehouden.

Arts geworden aan de Universiteit te Luik, is hij enige jaren werkzaam geweest als Chef de Clinique de Chirurgie van deze Universiteit. Na zich bekwaamd te hebben in de tandheelkunde, brak de Eerste Wereldoorlog uit en was hij als Officier van Gezondheid werkzaam zowel in het Belgische als het Franse Leger, waarvoor hij later werd onderscheiden met het Croix Civique de lère Classe pour Acte de Courage et de Dévouement.

Na enige jaren praktijk te hebben uitgeoefend in Antwerpen, vestigde hij zich te Brussel, waar hij vele jaren directeur was van de Ecole Dentaire Belge, de destijds door de Belgische collega's gestichte inrichting voor tandheelkundig onderwijs.

Toen in Brussel het fraaie Eastman Instituut geopend werd, werd WATRY tot directeur benoemd.

Vanaf het herstel der *Fédération Dentaire Internationale* na de Eerste Wereldoorlog, was hij een der Belgische vertegenwoordigers, die met groot élan verscheidene commissies presideerde en met name veel belangstelling had voor de documentatie, door zijn geniale landgenoot EMILE HUET geëntameerd. Hij was, na het verscheiden van HUET tot aan zijn dood, de leider van de *Fondation Documentaire Dentaire*.

Van 1947-1952 was WATRY Secretaris-Generaal van de *Fédération Dentaire Internationale* en gedurende die jaren was schrijver dezes ruimschoots in de gelegenheid zijn grote werkzaamheid en werkkracht van nabij te kunnen gadeslaan en appreciëren. Na zijn aftreden werd hij benoemd tot Ere Vice-Voorzitter.

Een groot aantal onderscheidingen zijn hem ten deel gevallen, zowel van Regeringszijde als professioneel. Hij was o.a. Commandeur van de Orde van Leopold II; Officier van de Orde van de Kroon van België; Ridder van het Franse Legioen van Eer; Officier in de Ordre de la Santé Publique de France; Fellow in Dental Surgery of the Royal College of Dental Surgeons (Eng.); Erelid van de British Dental Association, van de Fédération Nationale Française en van de Deutsche Gesellschaft für Orthodontie.

Als orthodontist heeft hij met groot enthousiasme de opvattingen van zijn leermeester ROBIN voorgestaan, die vóór ANDRESEN met zijn monobloc de functionele faciale orthopédie inluidde.

Talrijk zijn zijn publicaties op dit gebied geweest.

Zijn vele vrienden in binnen- en buitenland zullen van zijn leven en werken de beste herinnering bewaren!

NORD